

رابطه بین ویژگی های شخصیتی و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

دکتر پرویز عسگری^{*}
فاطمه مرعشیان^{**}

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی، خودپنداره و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز بود. نمونه شامل ۳۰۰ نفر از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اهواز بود که به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. برای گردآوری داده ها از سه پرسشنامه ویژگیهای شخصیتی نئو، پرسشنامه خودپنداره راجرز و پرسشنامه اضطراب کامپیوتر استفاده شد، همچنین برای سنجش اعتیاد به اینترنت افراد هم از پرسشنامه ۲۰ ماده ای یانگ که توسط خانم اورنگ (۱۳۸۳) به فارسی ترجمه شده است استفاده شد. تحقیق حاضر از نوع همبستگی بود و تحلیل داده ها با روش ضریب همبستگی و رگرسیون چند متغیری نشان داد که بین ویژگیهای شخصیتی و اعتیاد به اینترنت همچنین بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد اما بین خودپنداره و اعتیاد به اینترنت رابطه ای مشاهده نشد.

کلید واژگان: ویژگی های شخصیتی، خودپنداره، اضطراب کامپیوتر، اعتیاد به اینترنت.

مقدمه

کامپیوتر هایشان نشان نمی دهند در حالی که در همین راستا فعالیتهای زندگی واقعی و روابط اجتماعی آنان از هم فرومی پاشد (یانگ و تانگ^۱)، (۲۰۰۴). مشکلاتی که در رابطه با اعتیاد اینترنتی ایجاد می شود، بسیار زیاد است که از آن جمله می توان به این موارد اشاره کرد: غذا نخوردن، کم خوابی و حذف زمان برای انجام دیگر کارها

کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت های آن سبب شده است که در سال های اخیر، پدیده ای با عنوان "اعتیاد به اینترنت" ظهور یابد. افراد در این حالت ساعتها و روزها وقت خویش را صرف ارتباط درون شبکه ای می کنند، توان قطع این ارتباط را ندارند و علاقه ای به ترک

1 Yang & Tung

* عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز
** کارشناس ارشد روان شناسی و مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

شناخت شخصیت و عوامل مؤثر در ایجاد آن از یک جنبه ارضای حس کنجکاوی و میل به حقیقت جویی را در انسان بدنبال دارد و از سوی دیگر این شناخت امکان می دهد که در ارتباط متقابل با دیگران موضع گیری مناسب و آگاهانه داشته باشد. مطابق تحقیق گیبس^۴ (۲۰۰۲) که در «دانشگاه تگزاس» بر روی «۵۳۱ دانشجو» انجام گرفت افراد وابسته به اینترنت (که با ملاکهای A.P.A شناسایی شده بودند) در هفته بطور متوسط «یازده» ساعت با اینترنت کار کرده بودند. بنظر می رسد عامل مهمتر از عامل کمی در تعریف وابستگی به اینترنت «عامل کیفیت» در حین کار با اینترنت است در واقع برخی از افراد بیش از «بیست» ساعت در هفته با اینترنت کار می کنند، بدون آنکه مشکلی پیدا کنند. تحقیقات نشان می دهد در این افراد هیچگونه اضطراب کامپیوتری دیده نمی شود. بعضی فعالیتهای اینترنتی (نظیر بازیها و گپهای اینترنتی) بیش از بقیه خاصیت «اعتیادزایی» دارند، و به طور کلی هر وقت کار با اینترنت باعث کاسته شدن از اهمیت سایر جنبه های زندگی شود، حالت «مرضی» پیدای می کند. پژوهش صورت گرفته از سوی نادمی و سعیدی رضوانی (۱۳۸۵) درباره استفاده از اینترنت و پیامدهای روانی و اجتماعی آن با مطالعه درباره ۲۰۰ نفر دانشجویان دانشگاه آزاد مشهد نشان داد ۷۷٪ از آنها در معرض خطر اعتیاد اینترنتی با علائمی همچون اضطراب، احساس تنهایی، افسردگی، کج خلقی و ضعف خودپنداره قرار دارند. و درباره ۱۴٪ نیز وابستگی به اینترنت تأثیر مهمی بر کار کرد آنها داشته است. نتایج این تحقیق همچنین نشان می دهد که بین برونگرایی و روان

... همچنین این مسئله انجام تکالیف آموزشی و روابط دوستانه و خانوادگی را تحت تأثیر قرار می دهد (صانعی دهکردی، ۱۳۸۷). انداززاک^۱ اظهار می کند که افراد معتاد به اینترنت مانند دیگر معتادان، به جای اینکه کامپیوتر را به خدمت بگیرند اجازه می دهند تا کامپیوتر بر آنها تسلط داشته باشد، علایم فیزیکی، مانند وعده های غذایی نامرتب، جراحات در اثر فشار روانی مکرر، چشمان خشک و بی اشک، سردرد، کمردرد در آنها ظاهر می شود. (سول، شل و کلین^۲، ۲۰۰۲). در گاهی (۱۳۸۲) در پژوهشی که بر روی ۴۰۰ کاربر اینترنت در شهر تهران برای بررسی معتادین اینترنتی انجام داده است، بیان کرد بین اعتیاد به اینترنت و برونگرایی و دلپذیر بودن رابطه منفی وجود دارد یعنی از نظر عوامل فردی، افرادی که از نظر روانشناختی درونگرا و دارای مهارتهای ارتباطی پایین و دارای مشکلات شخصیتی هستند معمولاً بیشتر جذب اینترنت می شوند. و از نظر اجتماع نیز این عوامل نشأت گرفته از روابط ضعیف بین خانواده و همچنین بیانگر یک سری عوامل روحی و ناهنجاریهای اجتماعی است که باعث روی آوردن افراد به اینترنت و استفاده زیاد از آن می شود. فن آوری های اینترنت و تلفن همراه، نظر تمام جهان را به خود جلب کرده است، همچنین افراد در آن می توانند گمنام بوده و از وضعیت واقعی وجودی خود فاصله گرفته و امکان قرار گرفتن در مکانهایی را که امکان بودن در آن به شکل واقعی برای فرد وجود ندارد را فراهم نموده و تجربه بودن در یک جمع با روابط صمیمانه و نزدیک را مهیا می سازد (لین و تی سای^۳، ۲۰۰۲).

4 Gibbs

1 Anderzak

2 Soul, Shell & Kleen

3 Lin and Tsai

اضطراب کامپیوتر می تواند مربوط به عدم آشنایی با زبانهای برنامه نویسی و یا نرم افزارهای برنامه ساز توسط کاربران باشد. اضطراب کامپیوتر همچنین می تواند ترس و اضطراب ناشی از مواجهه با پیچیدگی و یا ناشناختگی سخت افزاری و یا نرم افزاری کامپیوتر باشد (پریسه^۲، ۱۹۹۴).

در تحقیق قجر (۱۳۸۵) که بر روی ۲۰۰۰ نفر از دانش آموزان دبیرستانهای تهران انجام شده نشان داد که بین افت تحصیلی، پایین آمدن خودپنداره و اعتیاد به اینترنت رابطه مستقیمی وجود دارد از دیگر نتایج تحقیق رابطه معکوس بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب کامپیوتر و انعطاف پذیری است به این معنا که هرچه اعتیاد به اینترنت بیشتر باشد اضطراب کامپیوتر و انعطاف پذیری کمتر است.

در تحقیق فرارو^۳ و همکاران (۲۰۰۷) در ایتالیا که بر روی ۲۳۶ جوان کاربر به اینترنت که از لحاظ جنس و سن و شغل با هم متفاوت بودند مشخص شد: که افراد درونگرا برای جبران مشکلات فردی و اجتماعی خود به استفاده از اینترنت روی می آورند. کاربران شبانه کسانی بودند که در تست اعتیاد به اینترنت نمره بالاتری نسبت به بقیه بدست آوردند و کمترین اضطرابی را در مواجهه با کامپیوتر از خود نشان ندادند و همچنین از کاهش کیفیت زندگی، مشکلات شخصیتی از جمله روان رنجوری که خود زمینه آسیب پذیری در برابر افسردگی را موجب می شود و عدم کنترل بر زمان خود رنج می بردند. در پژوهشی که توسط بال^۴ در سال ۲۰۰۸ انجام شد؛ معلوم شد که بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت

تژیندی با استفاده از اینترنت رابطه منفی معنادار وجود دارد. از طرف دیگر وابستگی به اینترنت به نحو معنا داری در دانشجویان پسر بیش از دانشجویان دختر است ولی بطور کلی ویژگیهای شخصیتی هر دو جنس را دچار مشکل می کند.

آرمسترنگ^۱ (۲۰۰۱) یک تحقیق در رابطه با وابستگی به اینترنت، انجام داد که از جمله یافته های مهم این تحقیق ارتباط چند گانه بین اعتیاد به اینترنت، کمبود اعتماد به نفس و خودپنداره، اضطراب کامپیوتر بود

اورنگ (۱۳۸۳) در پژوهشی علل وابستگی چت کردن در جوانان استان تهران را مورد بررسی قرار داد که این نتایج بدست آمد: بین وابستگی روانی به چت کردن در اینترنت و مرکز کنترل و ویژگیهای شخصیتی از جمله انعطاف پذیری، توافق و با وجدان بودن رابطه وجود دارد. بین وابستگی روانی به چت در اینترنت و هویت زودرس رابطه وجود ندارد. بین وابستگی روانی به چت کردن در اینترنت و اضطراب کامپیوتر رابطه منفی وجود دارد. بین وابستگی روانی به چت در اینترنت و خودپنداره پایین رابطه مثبت وجود دارد. چت بر سلامت افراد وابسته به آن تاثیر دارد و باعث بروز مشکلات شخصیتی و بیماریهای زیادی می شود.

در یک مفهوم کلی می توان اضطراب کامپیوتر را اضطراب ناشی از تعامل فرد یا فکر تعامل وی با کامپیوتر تعریف نمود. فشار روانی و تنیدگی حاصل از راه اندازی و کار با کامپیوتر یا برنامه های کاربردی تخصصی می تواند به ایجاد اضطراب نسبتاً عمیق و پایدار و آنی بینجامد.

2 Preece

3 Ferraro

4 Ball

1 Armstrong

روز ندارند. در حدود ۱۲/۴ درصد کاربران بیش از زمان معمول با اینترنت مرتبط هستند و بیش از ۱۲/۳ درصد نیز احساس می کنند که باید این عادت را کمتر کنند. حدود ۸/۷ درصد نیز سعی دارند تا این اعتیاد به اینترنت را از خانواده، دوستان و همکاران مخفی نگه دارند. ۸/۲ درصد برای فرار از مشکلات به اینترنت روی آورده اند و ۵/۹ درصد نیز اینترنت را باعث ضربه زدن به روابط خود با دیگران می دانند. از دیگر نتایج این تحقیق این بود که نشان داده شد بین اعتیاد به اینترنت و اضطراب کامپیوتر رابطه منفی وجود دارد و همچنین از جالبترین نتایج این تحقیق این بود که نشان داد میزان پرخاشگری و خشم در بین کسانی که استفاده بیمار گونه از اینترنت دارند نسبت به دیگران بیشتر است همچنین بررسی های بعدی نشان داد که افراد معتاد به اینترنت از کمبود خواب رنج می برند. میرکرک^۳ و همکاران (۲۰۰۶)، تحقیقی به روش طولی و به مدت یکسال بر روی ۴۴۷ فرد بزرگسال معتاد به اینترنت که ۱۶ ساعت در هفته اینترنت کار می کردند انجام دادند. از جمله نتایج این تحقیق وجود رابطه منفی معنادار بین ویژگی شخصیتی از جمله توافق، وجدانی بودن و برونگرایی و اعتیاد به اینترنت بود. در تحقیق بنیارد^۴ و همکاران (۲۰۰۵) به ۵۰۰ نفر از دانشجویان انگلیسی تست اعتیاد به اینترنت داده شد. ۳۷۱ نفر از آنها اعتیاد به اینترنت داشتند. پس از آن به آزمودنیهای معتاد به اینترنت تست سلامت عمومی (GHQ) داده شد. نتایج نشان داد که ۱۸/۳٪ آنها دچار مشکلات شدید آسیب شناختی هستند و در این آزمون نمره پایین تر از حد سلامتی گرفته اند. نتایج بعدی نشان داد

رابطه منفی وجود دارد همچنین مشخص شد که خودکارآمدی رایانه، اضطراب رایانه و تجربه استفاده از تکنولوژی تاثیر مهمی بر انگیزه مدرس در استفاده از تکنولوژی آموزشی در کلاس درس سنتی خواهد داشت.

در تحقیق نالوا و پریته آناند^۱ (۲۰۰۳)، که بر روی ۲۰۰ نفر از دانش آموزان ۱۶ تا ۱۸ ساله دبیرستانی هندوستان صورت گرفت با استفاده از تست اعتیاد به اینترنت ۱۰۰ نفر از دانش آموزان معتاد به اینترنت را جدا کردند و به بررسی بین دو گروه پرداختند. از نظر رفتاری و ویژگیهای شخصیتی و عملکرد تفاوت معناداری بین این دو گروه وجود داشت. در این تحقیق همچنین ارتباط چندگانه بین مشکلات شخصیتی، افت خودپنداره و اعتیاد به اینترنت نشان داده شد. در این تحقیق احساس بی ارزشی و افسردگی و مشکلات شخصیتی به طور معناداری در گروه معتاد به اینترنت بالا تر بود.

روبرتز^۲ و همکاران (۲۰۰۵) در تحقیقی که بر روی ۲۵۱۳ جوان کاربر اینترنت انجام داده اند به این نتیجه رسیده اند که از هر ۸ کاربر آمریکایی یک نفر به اینترنت معتاد است و از هر یازده آمریکایی یک نفر اعتیاد خود را پنهان می کند. این تحقیق نشان می دهد که تعدادی از کاربران بدون آنکه هدف و کار مشخصی داشته باشند در اینترنت سرگردان می شوند. از مقایسه میان اعتیاد به الکل و اعتیاد به اینترنت است که معتادین هر دو گروه سعی می کنند تا اعتیاد خود را پنهان و یا انکار کنند. این تحقیقات نشان داد که ۶۸/۹ درصد مردم به طور منظم از اینترنت استفاده می کنند و ۸/۱۲ درصد نیز تحمل دوری از اینترنت را به مدت چند

3 Meerkerk

4 Banyard

1 Nalwa & Pree Anand

2 Roberts

روش پژوهش

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز بودند که در سال ۱۳۸۸-۱۳۸۷ مورد بررسی قرار گرفتند. نمونه این تحقیق مشتمل بر ۳۰۰ نفر (۱۵۰ پسر و ۱۵۰ دختر) از جامعه مذکور بود که به روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای از میان گروههای دانشجویان در دانشکده های مختلف انتخاب شدند.

ابزار اندازه گیری

۱- پرسشنامه شخصیت نئو فرم کوتاه (۶۰ سوالی):

در این پژوهش به منظور بررسی ویژگی های شخصیتی از فرم کوتاه آزمون نئو (NEO) که دارای ۶۰ سوال می باشد، استفاده شده است. این آزمون پنج مورد از ویژگیهای شخصیتی افراد را مورد سنجش قرار می دهد (مک کری و کاستا، ۱۹۸۵). مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در تحقیقی که برای تجدید نظر در پرسشنامه (NEO-FPI) بر روی ۱۴۹۲ نفر انجام دادند ضرایب همبستگی این آزمون را با آزمون ۲۴۰ سوالی برای پنج ویژگی شخصیتی به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۳/۹۱، ۰/۷۶/۰، ۰/۱۰، ۰/۸۶، گزارش دادند. کیا مهر (۱۳۸۱) در پژوهشی که بر روی دانشجویان شهر تهران انجام داد جهت برآورد اعتبار ضرایب همبستگی فرم کوتاه آزمون نئو را با فرم ۲۴۰ سوالی آن را برای پنج عامل شخصیتی آن به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۱، ۰/۷۸، ۰/۷۵ و ۰/۷۴ گزارش کرده است. در تحقیق حاضر برای تعیین پایایی پرسشنامه نئو فرم کوتاه از دوروش آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده شد که برای کل پرسشنامه به ترتیب برابر با ۰/۷۰ و ۰/۷۲ می باشد که بیانگر ضرایب پایایی قابل قبول پرسشنامه مذکور است.

اختلال اعتیاد به اینترنت موجب عزت نفس پایین و کاهش روابط اجتماعی، روان رنجوری و کاهش خودپنداره می شود.

در تحقیقی که توسط بسیر و کیسلر^۱ (۲۰۰۲) در مورد میزان اثر اعتیاد اینترنتی در افسردگی و کارکرد اجتماعی بر افراد صورت گرفت نشان داد که بین اعتیاد اینترنتی و افسردگی و وجدانی بودن و میزان دلپذیری افراد رابطه مستقیمی وجود دارد. هر چه که فرد وابستگی بیشتری به اینترنت داشته باشد درجه بیشتری از افسردگی را دارا می باشد. با توجه به اینکه معنادان به اینترنت بدلیل شرایط خاص دنیای مجازی اینترنت دچار تغییراتی در جسم و روان خود می شوند که بر خلق و خو و تمامی روند زندگی و ویژگی های شخصیتی آنها اثر می گذارد و همچنین با توجه به مطالب مطرح شده ارتباط و همپوشی متغیرها روشن به نظر می رسد، لذا پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز می پردازد.

فرضیه های پژوهش

فرضیه اول: بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه منفی معنی داری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین ویژگیهای شخصیتی و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد.

1 Bessiere and Kiesler

۲- مقیاس اضطراب کامپیوتر: مقیاس اضطراب کامپیوتر در پژوهشی که هاینس؛ گلاس و نایت (۱۹۸۷) انجام دادند، توسعه و تکامل یافت. این مقیاس یک ارزیابی خود سنجی ۱۹ ماده ای بر اساس درجه بندی لیکرت برای اندازه گیری سطح اضطراب کامپیوتر است. اعتبار این پرسشنامه به دو طریق به دست آمد:

اعتبار همزمان: از طریق همبستگی بین پرسشنامه مقیاس اندازه گیری اضطراب کامپیوتر و پرسشنامه تجربه با کامپیوتر مطالعه شد که ضریب همبستگی به دست آمده ۰/۴۸۵ بود که در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار است. اعتبار افتراقی (تمیزی): این اعتبار از طریق اجرای پرسشنامه روی ۶۰ آزمودنی که اضطراب کامپیوتر داشتند (از کار با کامپیوتر به طور شاخصی اجتناب کردند) و ۶۰ آزمودنی که با کامپیوتر به راحتی کار می کردند، به دست آمد. این آزمودنیها از طریق مصاحبه انتخاب شدند. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس به دو روش باز آزمایی و آلفای کرونباخ یا همسانی درونی سنجیده شد. ضریب پایایی پرسشنامه به روش باز آزمایی بین ۱۲۰ آزمودنی (۶۰ دختر و ۶۰ پسر) شرکت کننده در مرحله اول محاسبه شد. ضرایب پایایی برای کل آزمودنیها $r=۰/۹۰$ ، برای

آزمودنیهای دختر $r=۰/۹۳$ و برای آزمودنیهای پسر $r=۰/۹۰$ به دست آمد. همچنین ضرایب همسانی درونی مقیاس- اندازه گیری اضطراب کامپیوتر بر اساس ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب برای کل نمونه برابر با ۰/۹۲، برای آزمودنیهای دختر برابر با ۰/۹۳ و برای آزمودنیهای پسر برابر با ۰/۹۱ بود. در کل ضرایب پایایی مقیاس رضایت بخش بود.

۳- اعتیاد به اینترنت (IAT): این آزمون توسط یانگ (۱۹۹۶) برای سنجش اعتیاد به اینترنت تهیه شده است. که توسط اورنگ (۱۳۸۳) به فارسی ترجمه و مورد استفاده قرار گرفت. آزمون IAT یک ابزار ممداد و کاغذی است که دارای ۲۰ سوال می باشد وید یانتو (۲۰۰۴) اعتبار و پایایی مقیاس سنجش اعتیاد به اینترنت یانگ را بررسی کرد. تجزیه و تحلیل آماری نشان داد ضریب همبستگی میان این درجه بندی و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت ۰/۸۹ بوده است. در تحقیق حاضر برای تعیین پایایی پرسشنامه مذکور از دو روش آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده شد که به ترتیب برابر با ۰/۹۷ و ۰/۹۷ می باشد که بیانگر ضریب پایایی مطلوب پرسشنامه می باشد. این پرسشنامه قابلیت افتراق افراد معتاد به اینترنت و غیر معتاد به اینترنت را داشته است با بررسی جواب ۲۵ فرد معتاد به

۲- مقیاس اضطراب کامپیوتر: مقیاس اضطراب کامپیوتر در پژوهشی که هاینس؛ گلاس و نایت (۱۹۸۷) انجام دادند، توسعه و تکامل یافت. این مقیاس یک ارزیابی خود سنجی ۱۹ ماده ای بر اساس درجه بندی لیکرت برای اندازه گیری سطح اضطراب کامپیوتر است. اعتبار این پرسشنامه به دو طریق به دست آمد:

اعتبار همزمان: از طریق همبستگی بین پرسشنامه مقیاس اندازه گیری اضطراب کامپیوتر و پرسشنامه تجربه با کامپیوتر مطالعه شد که ضریب همبستگی به دست آمده ۰/۴۸۵ بود که در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنادار است. اعتبار افتراقی (تمیزی): این اعتبار از طریق اجرای پرسشنامه روی ۶۰ آزمودنی که اضطراب کامپیوتر داشتند (از کار با کامپیوتر به طور شاخصی اجتناب کردند) و ۶۰ آزمودنی که با کامپیوتر به راحتی کار می کردند، به دست آمد. این آزمودنیها از طریق مصاحبه انتخاب شدند. در پژوهش حاضر پایایی مقیاس به دو روش باز آزمایی و آلفای کرونباخ یا همسانی درونی سنجیده شد. ضریب پایایی پرسشنامه به روش باز آزمایی بین ۱۲۰ آزمودنی (۶۰ دختر و ۶۰ پسر) شرکت کننده در مرحله اول محاسبه شد. ضرایب پایایی برای کل آزمودنیها $r=۰/۹۰$ ، برای

جدول ۱ میانگین انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره آزمودنی ها در متغیر های ویژگی های شخصیتی، اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت مربوط به کل نمونه

متغیر	شاخص های آماری آزمودنی ها	میلگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	تعداد
ویژگی های شخصیتی	کل دانشجویان	۲/۹۳۰	۲/۵۹	۲۰۸	۶۵۳	۳۰۰
اضطراب کامپیوتر	کل دانشجویان	۶/۳۶	۰/۷۲۷	۳۶	۹۵	۳۰۰
اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	۱/۶۵	۰/۳۰۰	۸	۳۶	۳۰۰

اینترنت و ۲۵ فرد غیرمعتاد به اینترنت میانگین ۳۱/۵۴ برای معتاد و ۲۹/۷ برای افراد غیر معتاد با $t(۶۱/۲۰) = ۰/۰۰۱$ و $p = ۰/۰۰۱$ بدست آمد که نشان می دهد این پرسشنامه قادر به تفکیک افراد معتاد و افراد غیر معتاد می باشد.

فرضیه اول: بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اعتیاد به اینترنت رابطه معنادار وجود دارد.

یافته های پژوهش
یافته های توصیفی این پژوهش شامل شاخص های آماری مانند میانگین، انحراف

جدول ۲: ضرایب همبستگی ساده بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اعتیاد با اینترنت دانشجویان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	شاخص آماری آزمودنی ها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری	تعداد نمونه (X)
روان رنجوری	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۰/۷۱۶	۰/۰۰۰	۳۰۰
گرای برون	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۰/۷۲۲	۰/۰۰۰	۳۰۰
باز بودن به تجربه	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۱/۶۷۹	۰/۰۰۰	۳۰۰
توافق	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۰/۶۶۶	۰/۰۰۰	۳۰۰
وجدانی بودن	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۰/۷۲۳	۰/۰۰۰	۳۰۰

همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می شود بین ویژگی های شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اعتیاد به اینترنت کل دانشجویان با توجه به ضریب همبستگی های بدست آمده برای پنج خرده مقیاس که به ترتیب (-۰/۷۱۶، -۰/۷۲۲، -۱/۶۷۹، -۰/۶۶۶، -۰/۷۲۳) در سطح معناداری $p = ۰/۰۰۰$ می باشد رابطه منفی معنادار وجود دارد، در نتیجه

معیار، حداکثر و حداقل برای کلیه متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

همان طوری که در جدول ۱ مشاهده می شود در متغیر ویژگی های شخصیتی میانگین و انحراف معیار برای کل نمونه به ترتیب ۲/۹۳ و ۲/۵۹ در متغیر اضطراب کامپیوتر میانگین و انحراف معیار به ترتیب ۶/۳۶ و ۰/۷۲۷ و در مورد اعتیاد به اینترنت

جدول ۳ ضرایب همبستگی ساده بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت دانشجویان

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	شاخص آماری آزمودنی ها	ضرب همبستگی	سطح معنی داری	تعداد نمونه (X)
اضطراب کامپیوتر	اعتیاد به اینترنت	کل دانشجویان	-۰/۰۶۷	۰/۰۱۶	۳۰۰

جدول ۴: رگرسیون چندگانه محاسبه شده بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت دانشجویان با روش ورود Enter

مدل رگرسیون	ضرب همبستگی	ضرب نمرات	فقط همبستگی نمرات	خطای استاندارد	
۱	۰/۷۵۶	۰/۵۷۱	۰/۵۶۱	۳/۶۷۵	
مدل	جمع نمرات	درجه آزادی	میانگین نمرات	F	سطح معنی دار
رگرسیون	۵۲۵۲	۷	۷۵۰	۵۵/۵۵۳	۰/۰۰۰
باقی مانده	۳۹۴۴	۲۹۲			
جمع	۹۱۹۷	۲۹۹			

رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد.

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود (مدل رگرسیون آنها مشاهده می کنید) بهترین پیش بینی کننده برای اعتیاد به اینترنت به ترتیب فاکتور باز بودن به تجربه یا انعطاف پذیری سپس اضطراب کامپیوتر، برون گرایی، توافق (دلپذیر بودن) و در نهایت با وجدان بودن دید شده است.

بر اساس این امر که کدام یک از متغیرها می توانند بهترین پیش بینی کننده برای اعتیاد به اینترنت دانشجویان باشند. در جدول فوق که به روش گام به گام طراحی شده است مشاهده

فرضیه اول تأیید می گردد. به این معنی که افزایش در استفاده از اینترنت با کاهش هریک از ابعاد ویژگیهای شخصیتی و بالعکس رابطه دارد.

فرضیه دوم: بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معنادار وجود دارد.

همانطور که در جدول ۳ ملاحظه می شود با توجه به ضریب همبستگی $r = -0.067$ در سطح معنی داری $p = 0.016$ بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت کل دانشجویان رابطه منفی معنادار وجود دارد. به این معنی که با افزایش استفاده از اینترنت میزان اضطراب کامپیوتر دانشجویان کم می شود.

فرضیه سوم: بین ویژگیهای شخصیتی (روان

جدول شماره ۵ رگرسیون چند متغیری محاسبه شده بین ویژگی های شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر با اعتماد به اینترنت دانشجویان با روش گام به گام stepwise

مدل	R ضریب همبستگی	ضریب نمرات	خطای استاندارد
۱	۰/۷۲۳	۰/۵۲۲	۳/۸۳
۲	۰/۷۳۹	۰/۵۴۶	۳/۷۴
۳	۰/۷۵۱	۰/۵۶۴	۳/۶۷

نالوا و پریت آناند (۲۰۰۳) و بسیر و کیسلر (۲۰۰۲) همخوانی دارد. در تحلیل تأیید فرضیه فوق می توان گفت با توجه به این که افرادی که دارای ویژگی شخصیتی روان نژند خوبی می باشند به علت داشتن احساسات منفی توانایی مناسبی برای سازگاری با محیط ندارند و این احتمال وجود دارد که این افراد دارای افکار غیر منطقی، قدرت کمتری در کنترل تکانه ها و انطباق خود با شرایط استرس زای محیط داشته باشند. در دنیای حقیقی خیلی از افراد از بیان احساسات، عواطف، عقاید و نیازهای خود وحشت دارند و از این که نظر خود را بیان کنند می ترسند چنین افرادی بیشتر گرایش به درون نگری و در لاک خود فرو رفتن دارند و وقتی در دنیای مجازی اینترنت قرار می گیرند بدون ترس از مخالفت دیگران و یا طرد شدن خواسته های خود را بیان می کنند. افرادی که ساعت های زیادی از روز خود را صرف استفاده از اینترنت می کنند سعی می کنند در برخورد با دیگران و در موقعیتهای گوناگون به شیوه یکسان و مشابهی رفتار کنند در نتیجه از انعطاف پذیری کمتری در مقایسه با افراد عادی برخوردار باشند. تغییر در سبک زندگی به منظور گذران وقت بیشتر با اینترنت، کاهش فعالیت فیزیکی، بی توجهی به سلامت شخصی و بی خوابی یا کم خوابی و یا

می شود که بهترین پیش بینی کننده به ترتیب اولویت نخست با وجدان بودن سپس برون گرایی و در نهایت اضطراب کامپیوتر بوده است که ضرایب نشان می دهد که این همبستگی چقدر بالاست.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس یافته های حاصل از این تحقیق بین ویژگی های شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اعتماد به اینترنت دانشجویان رابطه معنی داری وجود دارد.

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول ۲ ملاحظه می شود که بین نمره ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و استفاده از اینترنت دانشجویان رابطه منفی معنی داری وجود دارد ($P = 0/0001$ و $-0/716$ ، $-0/722$ ، $-1/679$ ، $-0/666$ و $-0/723$). بنابراین فرضیه اول تأیید می گردد.

نتایج حاصل از فرضیه اول با تحقیقات نادمی و سعیدی رضوانی (۱۳۸۵)، اورنگ (۱۳۸۳)، درگاهی (۱۳۸۲)، فرارو و همکاران (۲۰۰۷)، بنیارد و همکاران (۲۰۰۵)، میر کرک و همکاران (۲۰۰۶)،

ماشینی شده اند اما انسانها هنوز در پی پیوندهای صمیمی و عاطفی هستند، هنوز نیاز به همدم و تعلق خاطر داشتن حس می شود و اینجاست که همین تکنولوژی که پیوندهای صمیمی را از افراد گرفته است خود به وسیله ای برای ایجاد تعاملات انسانی و پیوندهای عاطفی تبدیل می شود و بدون در نظر گرفتن محدودیت زمانی و مکانی این امکان را فراهم می کند تا افراد با هم رابطه برقرار کنند. و گاهی پیوندهای شکل گرفته در دنیای مجازی از پیوندهای حقیقی برای فرد مهم تر می شوند و او را با تمام نیرو به سمت خود می کشند و دوستان مجازی جای دوستان حقیقی را می گیرند برایشان دلتنگ می شود با غمشان غصه می خورد و با شادیشان شاد می شود. استفاده از اینترنت برای فرار از تنهایی و ایجاد تعاملات عاطفی بیشتر در بین افرادی دیده می شود که تعاملات اجتماعی شان در هیاهوی زندگی ماشینی و مشغله های کاری و روزمره گی ها گم شده است. هر چه خانواده ها سنتی تر و پیوندها نزدیک تر باشند این احساس خلاء کمتر است. اما هر چه فرد بیشتر احساس تنهایی کند استفاده از اینترنت و ایجاد ارتباطات عاطفی در او بیشتر است.

از دیگر نتایج تحقیق حاضر این بود که بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد. بر اساس نتایج به دست آمده از جدول ۴ ملاحظه می شود که بین ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه چندگانه وجود دارد. بنابراین فرضیه سوم تأیید می گردد. ($p=0/000$ و $r=0/756$). یعنی

تغییر در الگوی خواب به منظور گذران وقت در اینترنت همه و همه موجب می شوند که فرد از دنیای اطراف خود فاصله گرفته و هر روز به تناسب گرفتاری او در دام دنیای مجازی اینترنت از میزان توافق و دلپذیری اش کاسته شود. اعتیاد به اینترنت در محل کار اغلب سبب کاهش میزان تردید، عدم رضایت از انجام وظیفه، کاهش کارایی، اظهار ناتوانی و... می شود که همه ی این مسائل موجب می شود فرد از زندگی عادی خود دور شده و هر روز از احساس مسئولیت و تعهد و نیز وجدان کاری و اخلاقی او کاسته شود. همچنین بر اساس یافته های حاصل از این تحقیق طبق جدول ۳ با توجه به ($p=0/106$ و $r=0/067$) بدست آمده روشن شد که بین اضطراب کامپیوتر و اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه منفی معنی داری وجود دارد. بنابراین فرضیه دوم تأیید می گردد. نتایج حاصل از فرضیه دوم با تحقیقات قجر (۱۳۸۵)، اورنگ (۱۳۸۳)، فرارو و همکاران (۲۰۰۷)، روبرتز و همکاران (۲۰۰۵)، گیسی (۲۰۰۲)، آرمسترنگ (۲۰۰۱) و بال (۲۰۰۸) همخوانی دارد.

از آنجایی که تنهایی و آزادی دو روی یک سکه هستند، هر چه فرد آزادتر می شود تنهاتر می شود. انسان برای کسب آزادی از اجتماع دوری جسته و با آدمیان قطع رابطه می کند ولی از طرفی احساس می کند که تنها و بی پشت و پناه مانده است. همین امر موجب می شود بدنبال راهی برای فرار از این تنهایی باشد در نتیجه با برقراری ارتباط در دنیای مجازی، پیوندی عمیق و جدایی ناپذیر بین فرد و کامپیوتر و دنیای خیالی برقرار می شود. در اینجاست که فرد نه تنها با استفاده از کامپیوتر هیچ اضطرابی را تجربه نمی کند بلکه با جدایی از آن دچار مشکل می شود. جوامع

اغراق آمیز بودن راهی برای گریز از واقعیتهاست و شخص به جای بازسازی شخصیت خود در دنیای واقعی صرفاً به رویا پردازی در دنیای مجازی پرداخته و برای مدتی محدود از نظر روانی تخلیه می شود. خروج از دنیای اینترنتی به معنای از دست دادن امکان برقراری ارتباط با بسیاری از انسانهاست. ارتباطی که به راحتی از پشت مانیتور و با کمترین هزینه صورت می گیرد با توجه به اینکه معنادار به اینترنت بدلیل شرایط خاص دنیای مجازی اینترنت دچار تغییراتی در جسم و روان خود می شوند که بر خلق و خو و تمامی روند زندگی و ویژگی های شخصیتی آنها اثر می گذارد وجود همپوشی و ارتباط چندگانه بین متغیرها روشن به نظر می رسد.

پیشنهادات

ارائه آموزشهای لازم به دانشجویان در مورد فواید و مضرات دنیای مجازی اینترنت. انجام پژوهشهایی از این دست در شهرهای دیگر استان. تدوین برنامه های مناسب جهت پر کردن اوقات فراغت دانشجویان از جمله برنامه های ورزشی. استفاده از متغیرهای دیگر شخصیتی در پژوهش های آینده.

این که اگر چه رابطه بین ویژگیهای شخصیتی و اعتیاد به اینترنت از یک طرف و رابطه بین اضطراب کامپیوتر و استفاده از اینترنت به طور جداگانه مورد بررسی قرار گرفته است و روابط بین آنها بدست آمده اما زمانی که سه متغیر در کنار هم بطور جمعی مورد بررسی قرار گرفتند، مشخص شد که بین آنها رابطه ی چندگانه وجود دارد که نتایج آن در جدول تحلیل رگرسیون شماره ۵ آمده است. همچنین از دیگر نتایج این تحقیق با توجه به جدول شماره ۵ که در آن از روش گام به گام استفاده شد این بود که از بین دو متغیر پیش بین در نظر گرفته شده یعنی ویژگیهای شخصیتی (روان رنجوری، برون گرایی، باز بودن به تجربه، توافق و وجدانی بودن) و اضطراب کامپیوتر بهترین پیش بینی کننده به ترتیب اولویت نخست با وجدان بودن سپس برون گرایی و در نهایت اضطراب کامپیوتر بوده است که ضرایب نشان می دهد که این همبستگی چقدر بالاست.

نتایج حاصل از فرضیه سوم با تحقیقات نالوا و پریت آناند (۲۰۰۳) و آرمسترنگ (۲۰۰۱) همخوانی دارد.

تغییر شخصیت در دنیای مجازی در صورت

منابع

- افراشته، زبیده (۱۳۸۶). مقایسه سلامت عمومی، شادکامی و خود پنداره در زنان با بارداری خواسته و بارداری ناخواسته شهر ایذه، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.
- اورنگ، طیبه (۱۳۸۳). بررسی علل روانی چت کردن در شهر تهران پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی، دانشگاه تهران.
- در گاهی، حسین (۱۳۸۲)، اعتیاد مجازی، مقالات هیئت علمی دانشگاه تهران.
- صانعی دهکردی، سحر (۱۳۸۷). بررسی رابطه ساده و چندگانه اضطراب اجتماعی، ابراز وجود و احساس

تنهایی بامیزان استفاده از اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز

قجر، حمیدرضا (۱۳۸۵). رابطه بین خودپنداره، اضطراب کامپیوتر و افت تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان دبیرستانهای تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی، دانشگاه تهران.

کیامهر، جواد (۱۳۸۱). هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نشو و بررسی ساختار عاملی آن در بین دانشجویان علوم انسانی دانشگاههای تهران. پایاننامه کارشناسی ارشد سنجش و اندازه گیری، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

موسوی، علی و ظهیری، رضا (۱۳۷۸)، بررسی روایی و اعتبار پرسشنامه خودپنداره، مجله روان شناسی، سال ششم، شماره ۷.

نادمی، فرح و سعیدی رضوانی، کامبیز (۱۳۸۵). استفاده از اینترنت و پیامدهای روانی و اجتماعی آن، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی.

- Armstrong, L. (2001) How to beat addiction to.CYBER SPACE. *Vibrant Life*, 17, 14.
- Ball, Diane M.(2008). Ph.D. An empirical investigation of the contribution of computer self-efficacy, computer anxiety, and instructors' experience with the use of technology to their intention to use emerging educational technology in traditional classrooms. Nova Southeastern University, 2008, 142 pages, AAT 3297720.
- Banyard, Ph, B.Sc & Niemz, Katie , M.Sc.& Dr. Griffiths, Mark, Ph.D.(2005) Psychology Division, Nottingham Trent University, Nottingham, United Kingdom/ Prevalence of Pathological Internet Use among University Students and Correlations with Self-Esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and Disinhibition/
- Bessiere, Katherine & Kiesler, Sara (2002) . [http://www.cs.cmu.edu/~kraut/RKvaut.site.files/articles/Bessiereo Internets - social Resource — DepressionI.pdf](http://www.cs.cmu.edu/~kraut/RKvaut.site.files/articles/Bessiereo%20Internets-socialResource-DepressionI.pdf)
- McCrae, R. R. & Costa, P. T. (1985). Comparison of EPI and psychoticism scales with measures of the Five factor model of personality. *Journal of Personality and Individual Differences*, 6, 587-597.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (2004). A contemplated revision NEO Five Factor Inventory. *Journal of Personality and Individual Differences*, 36, 578-596.
- Meerkerk, M.A. Dr. Gert-Jan & m Regina J.J.M. Van Den Eijnden, Ph.D. & Henk F (2006). sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents computers in Human behavior.
- Ferraro, Giovanni Ph.D. (C). Caci, Barbara, Ph.D Dr. Antonella D'Amico, Ph.D Di Blasi, Marie (2007) Dipartimento di Psicologia, Università degli Studi di Palermo, Palermo, Italy. Internet Addiction
- Gibbs, Patricia L. (2002)' Reality in Cyberspace: Analysis of Use of the Internet and Ordinary Everyday Psychosis 10.1521/prev.2007.94.1.11
- HEINSEN, R.K. JR., GLASS, C.R & KNIGHT, L.A.(1987). Assessing computer anxiety : development and validation of the computer anxiety rating scale. *Computer in human behavior* 3.49-59.
- Lin, and Tsai, cc (2002) sensation seeking and internet dependence of Taiwanese high school adolescents computers in Human behavior, 18, and 44
- Nalwa, Kanwal, PhD & PreetAnand, Archana, PhD (2003) Internet Addiction in Students: A Cause

- of Concern CyberPsychology & Behavior
- PREECE, J. (1994). Human-computer interaction. Harlow, England Addison Wesley.
- Roberts, L. D., Smith, L. M., & Pollack, C. (2005, September). A model of social interaction via computer-mediated communication in real-time text-based virtual environments, *psychcentral.com/netaddiction/*
- Rogers. C. (1964). Toward a science of the person. Wann (Ed.), *Behaviorism and phenomenology: contrasting bases for modern psychology*. Chicago: University of Chicago Press, 109- 140.
- Soul, Lori, shell, L. wayne, kleen, Betty, A (2002).
- Widyanto, Laura and Griffiths, Mark (2004) International Gaming Research Unit, Psychology Division, Department of Social Sciences, Nottingham Trent University, Burton Street, Nottingham, NG1 4BU, UK) Journal Article.
- Young, S.C. & Tung, c.j (2004) comparison of Internet addicts and non-addiction in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*
- Young, Kimberly s. psy D (1996) pathological internet use: The Eergence of A New clinical Disorder, "presentation university of Pittsburgh at Brad ford, session /2127.//:OOAM 10 August 1996, metlo ToAllport, G. W.,

تاریخ وصول: ۸۸/۱۰/۸

تاریخ پذیرش: ۸۸/۱۲/۱۸